

УДК 338.43:330.341.1:004

DOI: <https://doi.org/10.31651/2076-5843-2026-2-109-119>**ДРИГА Андрій Сергійович**

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,

кафедра підприємницьких та соціальних технологій, Уманський національний університет,

м. Умань, Україна

Orcid ID: <https://orcid.org/0009-0001-7978-7875>andrey.driga@ukr.net

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Досліджено сучасний стан та тенденції інноваційного розвитку аграрного підприємництва України в умовах цифровізації економіки. Обґрунтовано, що цифрові технології поступово перетворюються на один із ключових чинників підвищення ефективності, стійкості та конкурентоспроможності аграрних підприємств. Проаналізовано структурні зміни в аграрному підприємстві України у 2019-2025 рр., зокрема скорочення кількості суб'єктів господарювання у сільському господарстві з 88,1 тис. од. у 2019 р. до 70,5 тис. од. у 2025 р. та зростання частки фермерських господарств з 37,7 % до 41,3 %. Визначено, що на тлі структурних трансформацій відбувалося зростання результативності діяльності аграрних підприємств: обсяг реалізації продукції збільшився з 560,4 млрд грн до 1040,0 млрд грн, а продуктивність праці – з 690 до 1100 тис. грн на одного працівника. Встановлено позитивну динаміку впровадження цифрових технологій в аграрному секторі, зокрема зростання частки підприємств, що використовують окремі цифрові рішення, з 18 % у 2019 р. до 52 % у 2025 р. Обґрунтовано вплив цифрових інновацій на оптимізацію виробничих, управлінських, логістичних і збутових процесів, а також на посилення конкурентних позицій аграрних підприємств. Визначено, що подальший інноваційний розвиток аграрного підприємництва потребує підвищення цифрової зрілості підприємств, розширення доступу до цифрових технологій та подолання фінансових, кадрових і технологічних обмежень цифрової трансформації.

Ключові слова: аграрне підприємництво; інноваційний розвиток; тенденції розвитку; цифровізація економіки; цифрові технології; аграрний сектор; інноваційні бізнес-рішення; конкурентоспроможність.

Постановка проблеми. Сучасний стан розвитку аграрного підприємництва України характеризується поєднанням складних економічних, технологічних та інституційних змін, що відбуваються в умовах цифровізації економіки. Цифрові технології поступово перетворюються на один із ключових чинників інноваційного розвитку аграрного сектору, оскільки забезпечують нові можливості для підвищення продуктивності, оптимізації виробничих процесів, удосконалення управління ресурсами та посилення конкурентоспроможності аграрних підприємств. Водночас рівень упровадження цифрових технологій та інноваційних бізнес-рішень в аграрному підприємстві залишається нерівномірним, що зумовлює наявність значних відмінностей між великими аграрними підприємствами, фермерськими господарствами та малими виробниками.

Однією з основних проблем є те, що цифровізація аграрного сектору часто має фрагментарний характер і не завжди супроводжується комплексною зміною бізнес-моделей, управлінських підходів та організаційної структури підприємств. Частина суб'єктів аграрного підприємництва використовує окремі цифрові інструменти, однак не інтегрує їх у цілісну систему управління виробництвом, фінансами, логістикою та збутом. Це обмежує можливості повноцінного використання інноваційного потенціалу цифрових технологій і знижує ефективність їх впливу на результативність діяльності підприємств.

Особливої актуальності набуває необхідність дослідження сучасного стану та тенденцій інноваційного розвитку аграрного підприємництва України в умовах цифровізації економіки.

Важливим є визначення рівня впровадження цифрових технологій, оцінювання їх впливу на ефективність і конкурентоспроможність аграрних підприємств, а також виявлення чинників, які стримують або стимулюють інноваційні зміни в аграрному секторі. Недостатнє наукове обґрунтування цих питань ускладнює формування ефективних напрямів подальшої цифрової трансформації аграрного підприємництва та обмежує можливості підвищення його стійкості, адаптивності й конкурентних позицій у сучасному економічному середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виокремлення частини нерозв'язаної раніше проблеми. Проблематика інноваційного розвитку аграрного підприємництва в умовах цифровізації економіки є предметом активних наукових досліджень, оскільки цифрові технології дедалі більше впливають на ефективність, фінансову стійкість і конкурентоспроможність аграрних підприємств. Окремі аспекти розвитку аграрного сектору, фінансового забезпечення, цифровізації бізнес-процесів та впровадження інноваційних інструментів досліджували П. К. Бечко, С. М. Колотуха, Н. В. Лиса, О. В. Пономаренко, О. О. Трушевський [1], В. О. Клименко [2], І. Я. Кулиняк, Г. Р. Копець, Т. М. Горбенко [3], С. Легомінова, А. Голобородько [4], О. Т. Прокопчук [5; 8], О. Т. Прокопчук, С. Ю. Соколюк [6], О. Прокопчук, С. Соколюк, М. Коротєєв, Н. Бондаренко [7], І. М. Синенко [9], Д. В. Тітов, В. В. Олексієнко [10].

У працях П. К. Бечка, С. М. Колотухи, Н. В. Лисої, О. В. Пономаренко, О. О. Трушевського [1] та В. О. Клименка [2] розглянуто питання розвитку аграрного страхування як важливого інструменту забезпечення стійкості сільськогосподарських товаровиробників в умовах ризиків. І. Я. Кулиняк, Г. Р. Копець, Т. М. Горбенко [3] акцентують увагу на використанні цифрового інструментарію в антикризовому менеджменті підприємств, тоді як С. Легомінова та А. Голобородько [4] досліджують можливості інтегрування штучного інтелекту до бізнес-процесів як чинника підвищення ефективності управління.

Вагомий внесок у дослідження цифрової трансформації фінансових і торговельних процесів зроблено у працях О. Т. Прокопчук [5; 8], О. Т. Прокопчук і С. Ю. Соколюк [6], О. Прокопчук, С. Соколюк, М. Коротєєв і Н. Бондаренко [7]. У цих дослідженнях розкрито особливості цифровізації страхового бізнесу, інноваційної трансформації фінансового сектору, роль агротрейдингу та сучасні виклики фінансового забезпечення, що є важливими для розвитку аграрного підприємництва в умовах цифрової економіки. І. М. Синенко [9] та Д. В. Тітов, В. В. Олексієнко [10] зосереджують увагу на фінансовій спроможності й фінансовому забезпеченні аграрного сектору, зокрема в умовах воєнного стану та переходу до цифрової економіки.

Разом із тим, попри наявність значної кількості наукових праць, присвячених окремим аспектам цифровізації, фінансового забезпечення, управління ризиками та інноваційної трансформації бізнес-процесів, недостатньо дослідженим залишається питання комплексного аналізу сучасного стану й тенденцій інноваційного розвитку аграрного підприємництва України саме в умовах цифровізації економіки. Подальшого наукового обґрунтування потребує взаємозв'язок між структурними змінами в аграрному підприємстві, рівнем упровадження цифрових технологій та їх впливом на ефективність і конкурентоспроможність аграрних підприємств.

Метою статті є дослідження сучасного стану й тенденцій інноваційного розвитку аграрного підприємництва України в умовах цифровізації економіки та визначення впливу цифрових технологій на ефективність і конкурентоспроможність аграрних підприємств.

Викладення основного матеріалу дослідження. Аграрне підприємництво України є однією з ключових складових національної економіки, що забезпечує продовольчу безпеку держави, формує значну частину експортного потенціалу та впливає на соціально-економічний розвиток сільських територій. В умовах цифровізації економіки аграрний сектор зазнає суттєвих змін, пов'язаних із трансформацією виробничих процесів, оновленням систем управління, упровадженням цифрових технологій та поширенням інноваційних бізнес-рішень.

Сучасний етап розвитку аграрного підприємництва характеризується переходом від традиційної ресурсно-виробничої моделі до більш технологічно орієнтованої моделі, у якій важливого значення набувають дані, аналітика, автоматизація, цифрові платформи та інтегровані управлінські рішення. Якщо раніше конкурентні переваги аграрних підприємств значною мірою

формувалися за рахунок доступу до земельних, трудових і матеріально-технічних ресурсів, то нині дедалі більшу роль відіграє здатність підприємств використовувати цифрові інструменти для підвищення ефективності виробництва, оптимізації витрат і прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Цифровізація економіки створює нові можливості для інноваційного розвитку аграрного підприємництва. Зокрема, впровадження технологій точного землеробства, GPS-моніторингу, автоматизованих систем управління, електронного документообігу, цифрових платформ збуту, Big Data, штучного інтелекту та IoT-рішень дозволяє аграрним підприємствам підвищувати продуктивність, зменшувати виробничі ризики, раціональніше використовувати ресурси та швидше адаптуватися до змін зовнішнього середовища.

Водночас інноваційний розвиток аграрного підприємництва України в умовах цифровізації економіки має нерівномірний характер [1, с. 672]. Великі аграрні підприємства та агрохолдинги мають більше фінансових, кадрових і технологічних можливостей для впровадження цифрових рішень, тоді як малі та середні виробники часто стикаються з обмеженим доступом до інвестицій, недостатнім рівнем цифрових компетентностей, високою вартістю технологій і браком спеціалізованої інфраструктури. Це зумовлює диференціацію рівнів цифрової зрілості суб'єктів аграрного підприємництва та потребує системного аналізу сучасного стану й тенденцій їх інноваційного розвитку.

Для аналізу сучасного стану аграрного підприємництва України в умовах цифровізації економіки доцільно враховувати як кількісні параметри розвитку галузі, так і якісні зміни, пов'язані з трансформацією моделей організації виробництва, управління та ринкової взаємодії. Аграрне підприємництво залишається одним із стратегічних секторів національної економіки, оскільки забезпечує виробництво продовольства, формує значну частину експортного потенціалу та створює основу для розвитку сільських територій.

Упродовж останніх років аграрний сектор України функціонує в умовах суттєвих викликів, серед яких важливе місце займають воєнні ризики, логістичні обмеження, зміна кон'юнктури зовнішніх ринків, зростання вартості ресурсів і потреба в технологічному оновленні виробничих процесів. Водночас саме ці виклики посилюють значення цифровізації як інструменту підвищення адаптивності та стійкості аграрного підприємництва. Використання цифрових технологій дає змогу підприємствам швидше реагувати на зміни зовнішнього середовища, оптимізувати витрати, контролювати виробничі процеси та підвищувати ефективність управлінських рішень.

Сучасний стан аграрного підприємництва України характеризується поступовим переходом від традиційної виробничо-ресурсної моделі до моделі, орієнтованої на інновації, дані та цифрові інструменти управління [4, с. 101-102]. Якщо раніше основними чинниками розвитку аграрних підприємств були земельні ресурси, виробничі потужності та доступ до матеріально-технічної бази, то в умовах цифровізації дедалі більшого значення набувають інформаційні ресурси, цифрова аналітика, автоматизовані системи управління, технології точного землеробства та цифрові канали комунікації з ринком.

Разом із тим розвиток аграрного підприємництва в умовах цифровізації має нерівномірний характер. Великі аграрні підприємства активніше впроваджують цифрові технології, оскільки мають доступ до фінансових ресурсів, спеціалізованого програмного забезпечення, кваліфікованих кадрів і сучасної технічної бази. Натомість малі та середні виробники часто стикаються з обмеженим фінансуванням, недостатньою цифровою компетентністю персоналу, високою вартістю технологічних рішень і нерозвиненістю цифрової інфраструктури в окремих регіонах.

Отже, сучасний стан аграрного підприємництва України в умовах цифровізації економіки можна охарактеризувати як перехідний. З одного боку, аграрний сектор зберігає важливе економічне значення та поступово нарощує потенціал цифрового оновлення. З іншого боку, нерівномірність впровадження цифрових технологій, фінансові та кадрові обмеження, а також відмінності у рівні цифрової зрілості підприємств стримують повноцінний інноваційний розвиток галузі.

Для більш повного розкриття сучасного стану аграрного підприємництва України в умовах цифровізації економіки доцільно проаналізувати динаміку його структурних, результативних та технологічних показників. Такий підхід дає змогу оцінити не лише кількісні зміни у складі суб'єктів аграрного підприємництва, а й виявити тенденції підвищення ефективності діяльності підприємств та поступового поширення цифрових технологій у галузі.

У цьому контексті важливими індикаторами є кількість суб'єктів господарювання, частка фермерських господарств, середній земельний банк аграрних підприємств, обсяги реалізації продукції, продуктивність праці, а також рівень використання цифрових рішень. Узагальнення зазначених показників дозволяє простежити взаємозв'язок між структурною трансформацією аграрного підприємництва, зростанням його результативності та переходом до цифрово орієнтованої моделі розвитку.

Динаміку структурних показників розвитку аграрного підприємництва України у 2019-2025 рр. подано на рис. 1.

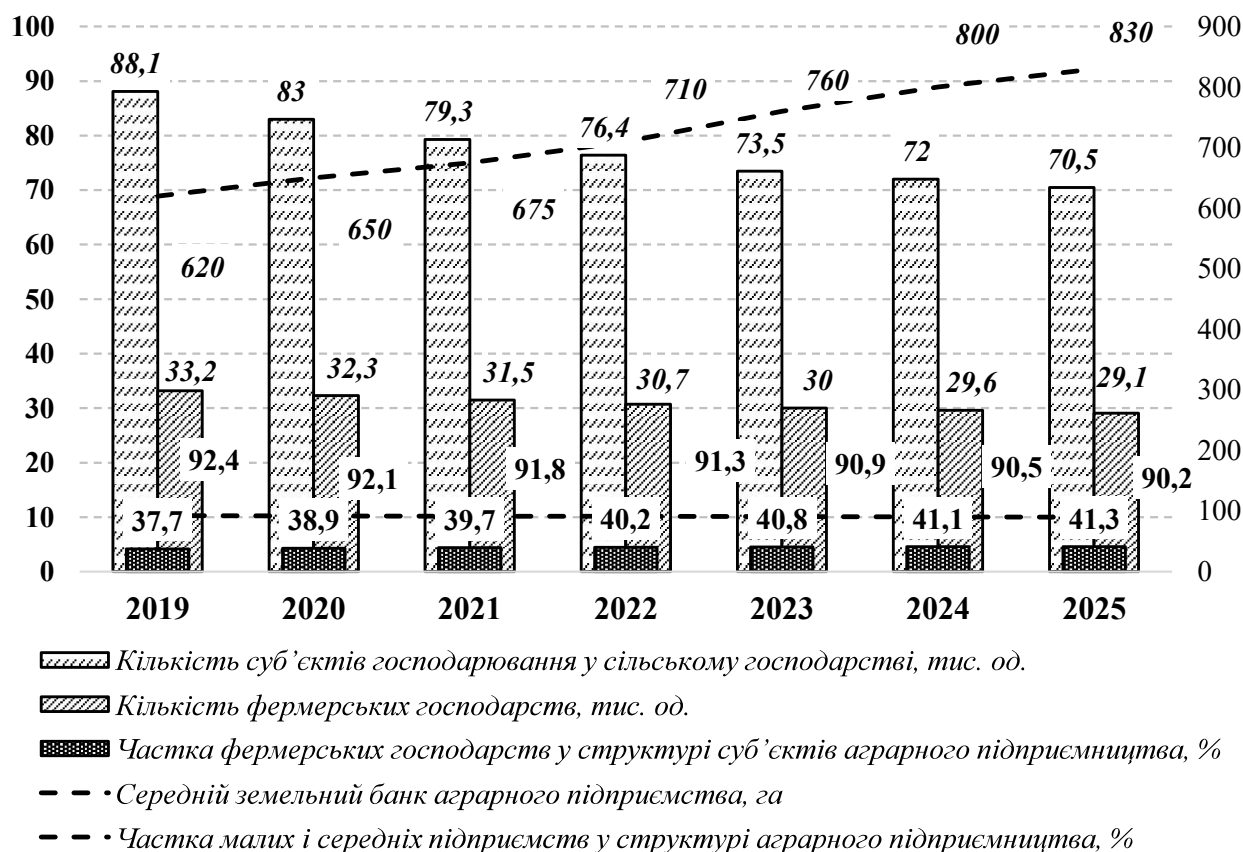

Рис. 1. Динаміка структурних показників розвитку аграрного підприємництва України у 2019-2025 рр.

Джерело: сформовано автором за даними Державної служби статистики України, Міністерства аграрної політики та продовольства України та авторськими розрахунками.

Дані рис. 1 свідчать, що у 2019-2025 рр. аграрне підприємництво України зазнало помітних структурних змін. Загальна кількість суб'єктів господарювання у сільському господарстві скоротилася з 88,1 тис. од. у 2019 р. до 70,5 тис. од. у 2025 р., що вказує на посилення концентраційних процесів, оптимізацію підприємницької структури та ускладнення умов функціонування частини малих виробників.

Водночас частка фермерських господарств у структурі суб'єктів аграрного підприємництва зросла з 37,7 % до 41,3 %, що свідчить про збереження їх значення як гнучкої форми організації аграрного бізнесу. Зростання середнього земельного банку аграрного підприємства з 620 до 830

га підтверджує тенденцію до укрупнення виробництва та концентрації ресурсів, що створює передумови для ширшого впровадження цифрових технологій і сучасних управлінських рішень.

Однак структурні зміни аграрного підприємництва потребують доповнення аналізом результативності діяльності підприємств, оскільки саме показники обсягів реалізації, продуктивності праці та рівня цифровізації дають змогу оцінити якісні зрушення в розвитку галузі. Відповідну динаміку результативності та цифровізації аграрного підприємництва України у 2019-2025 рр. наведено на рис. 2.

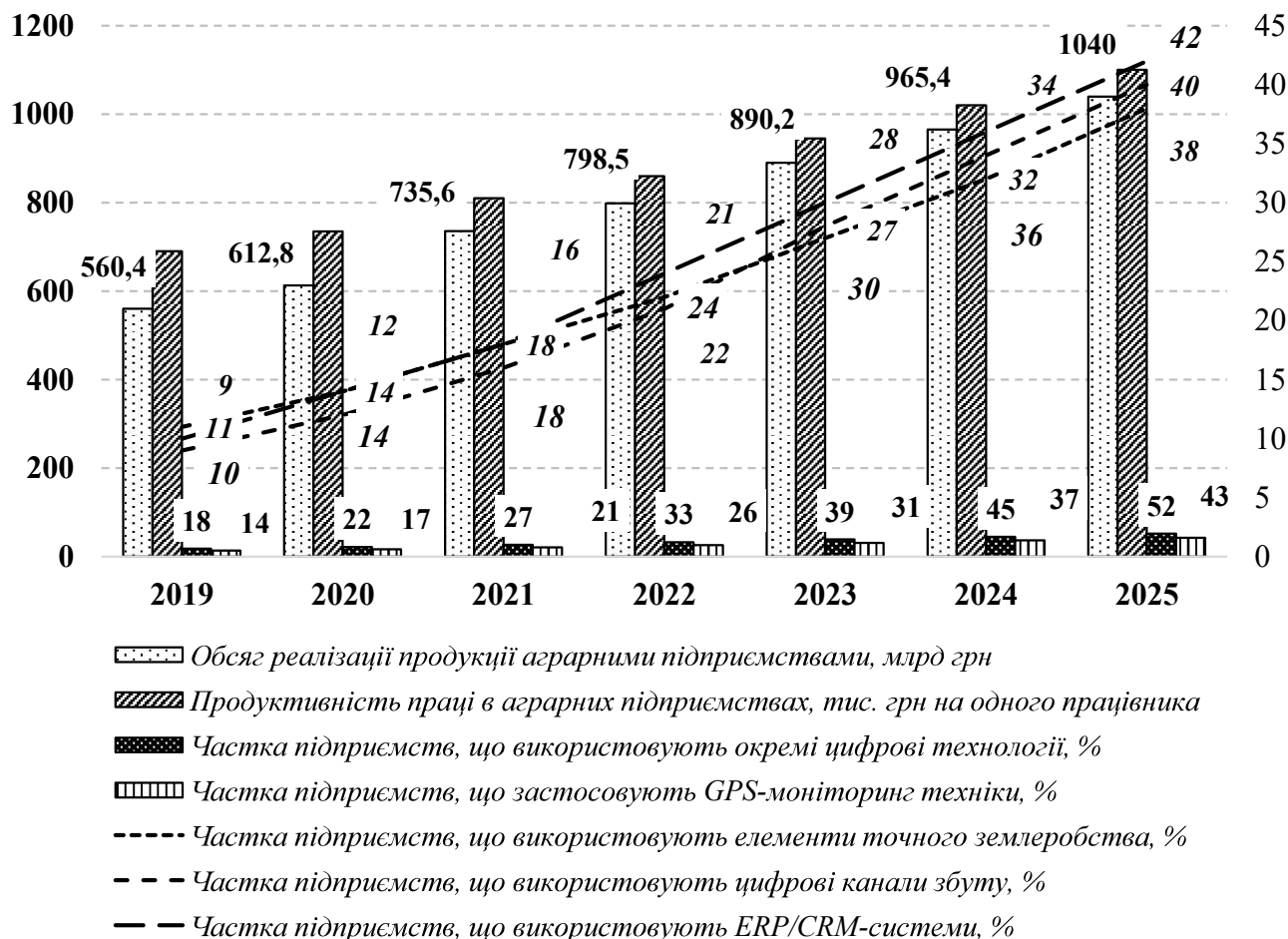

Рис. 2. Динаміка результативності та цифровізації аграрного підприємництва України у 2019-2025 рр.

Джерело: сформовано автором за даними Державної служби статистики України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Національного банку України та авторськими розрахунками.

Дані рис. 2 демонструють, що на тлі скорочення кількості суб'єктів аграрного підприємництва відбувалося зростання результативності їх діяльності. Обсяг реалізації продукції аграрними підприємствами збільшився з 560,4 млрд грн у 2019 р. до 1040,0 млрд грн у 2025 р., а продуктивність праці – з 690 до 1100 тис. грн на одного працівника. Це свідчить про поступове підвищення ефективності функціонування аграрного сектору та посилення ролі технологічних чинників у забезпеченні його розвитку.

Особливо важливою тенденцією є зростання рівня використання цифрових технологій. Частка підприємств, що застосовують окремі цифрові рішення, збільшилася з 18 % у 2019 р. до 52 % у 2025 р. Водночас поширення GPS-моніторингу, технологій точного землеробства, цифрових каналів збуту та ERP/CRM-систем свідчить про поступовий перехід аграрного

підприємництва до цифрово орієнтованої моделі розвитку, у якій важливого значення набувають дані, автоматизація, аналітика та інтегроване управління бізнес-процесами.

Таким чином, аналіз сучасного стану аграрного підприємництва України свідчить, що цифровізація економіки поступово змінює умови функціонування аграрного сектору, формуючи нові вимоги до організації виробництва, управління ресурсами та забезпечення конкурентоспроможності підприємств. Це зумовлює необхідність подальшого розгляду рівня впровадження цифрових технологій та інноваційних бізнес-рішень в аграрному секторі.

Зростання частки підприємств, що використовують цифрові рішення, свідчить про поступову технологічну модернізацію аграрного сектору. Водночас для більш детального розуміння характеру цифровізації необхідно розглянути, які саме цифрові технології набули найбільшого поширення серед аграрних підприємств. Це дає змогу оцінити не лише загальний рівень цифрового оновлення, а й визначити напрями, у яких цифрова трансформація відбувається найбільш активно. Динаміку впровадження цифрових технологій в аграрному секторі України у 2019-2025 рр. подано на рис. 3.

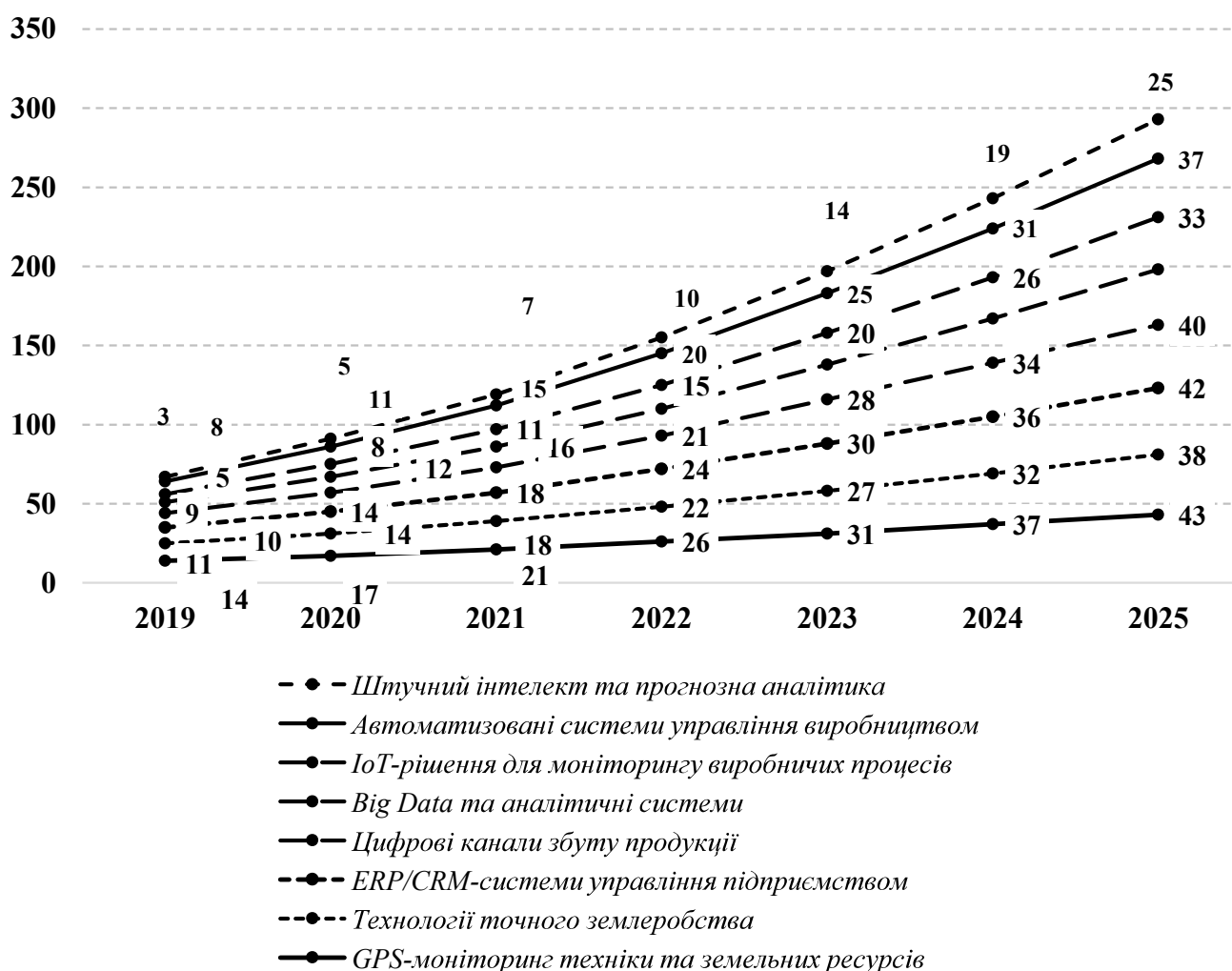

Рис. 3. Динаміка впровадження цифрових технологій в аграрному секторі України у 2019-2025 рр., % підприємств

Джерело: сформовано автором за даними Державної служби статистики України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, аналітичних матеріалів щодо цифровізації аграрного сектору та авторськими розрахунками.

Дані рис. 3 свідчать про поступове зростання рівня впровадження цифрових технологій в аграрному секторі України у 2019-2025 рр. Найбільш поширеними цифровими інструментами залишаються GPS-моніторинг техніки та земельних ресурсів, ERP/CRM-системи, цифрові канали збуту та технології точного землеробства. Їх поширення пояснюється практичною спрямованістю цих рішень, оскільки вони безпосередньо пов'язані з контролем виробничих процесів, оптимізацією витрат, управлінням ресурсами та підвищенням ефективності збутової діяльності.

Найвищі темпи зростання спостерігаються за такими напрямками, як використання ERP/CRM-систем, цифрових каналів збуту, GPS-моніторингу та автоматизованих систем управління виробництвом. Це свідчить про поступовий перехід аграрних підприємств від використання окремих цифрових інструментів до інтегрованого управління бізнес-процесами. Водночас рівень застосування штучного інтелекту, прогнозової аналітики, IoT-рішень і Big Data залишається нижчим, що вказує на наявність технологічних, фінансових і кадрових обмежень у процесі цифрової трансформації аграрного підприємництва.

Отже, цифровізація аграрного сектору України має позитивну динаміку, однак її розвиток залишається нерівномірним за окремими технологічними напрямками. Це зумовлює необхідність подальшого аналізу впливу цифрових інновацій на ефективність і конкурентоспроможність аграрних підприємств.

Впровадження цифрових інновацій в аграрному секторі має безпосередній вплив на ефективність функціонування підприємств, оскільки сприяє оптимізації виробничих процесів, скороченню витрат, підвищенню продуктивності праці, раціональнішому використанню земельних, матеріальних і фінансових ресурсів [8, с. 10-11]. У сучасних умовах цифрові технології виступають не лише інструментом технічної модернізації, а й важливим чинником формування конкурентних переваг аграрних підприємств.

Найбільш відчутний вплив цифрових інновацій проявляється у сфері управління виробництвом, моніторингу техніки, планування посівних робіт, контролю використання ресурсів, прогнозування врожайності та організації збуту продукції. Застосування GPS-моніторингу, технологій точного землеробства, ERP/CRM-систем, цифрових платформ і аналітичних інструментів дає змогу підприємствам швидше приймати управлінські рішення, знижувати виробничі ризики та підвищувати адаптивність до змін ринкового середовища.

Водночас вплив цифрових інновацій на конкурентоспроможність аграрних підприємств не обмежується лише підвищенням виробничої ефективності. Цифровізація сприяє посиленню ринкових позицій підприємств через покращення якості управління, розширення каналів збуту, підвищення прозорості бізнес-процесів, формування довгострокових партнерських зв'язків і здатність оперативно реагувати на потреби споживачів. Саме тому цифрові інновації доцільно розглядати як комплексний чинник підвищення ефективності, стійкості та конкурентоспроможності аграрного підприємництва (таблиця 1).

Дані табл. 1 свідчать, що цифрові інновації впливають на ефективність аграрних підприємств через оптимізацію виробничих, управлінських, логістичних і збутових процесів. Найбільш прикладне значення мають технології точного землеробства, GPS-моніторинг, ERP/CRM-системи та цифрові канали збуту, оскільки вони безпосередньо пов'язані зі зниженням витрат, підвищенням продуктивності та покращенням управління ресурсами.

З позиції конкурентоспроможності цифрові інновації забезпечують аграрним підприємствам можливість швидше адаптуватися до змін зовнішнього середовища, підвищувати якість управлінських рішень, формувати нові канали взаємодії з ринком і посилювати власні позиції в умовах зростання конкуренції. Отже, цифровізація виступає не лише технологічним процесом, а й стратегічним чинником інноваційного розвитку аграрного підприємництва України.

Таблиця 1 – Вплив цифрових інновацій на ефективність і конкурентоспроможність аграрних підприємств*

Цифрова інновація	Напрямок впливу на ефективність	Вплив на конкурентоспроможність
Технології точного землеробства	Рациональне використання земельних ресурсів, насіння, добрив і засобів захисту рослин	Підвищення врожайності, зниження собівартості продукції, посилення виробничих переваг
GPS-моніторинг техніки	Контроль руху техніки, зменшення простоїв, оптимізація витрат пального	Підвищення керованості виробничих процесів і зниження операційних витрат
ERP/CRM-системи	Інтеграція управління фінансами, ресурсами, персоналом, клієнтами та логістикою	Підвищення якості управлінських рішень і прозорості бізнес-процесів
Big Data та аналітичні системи	Обробка великих масивів даних, прогнозування врожайності, оцінювання ризиків	Підвищення адаптивності підприємства до змін ринку та природно-кліматичних умов
IoT-рішення	Моніторинг стану ґрунтів, техніки, посівів і виробничих процесів у режимі реального часу	Підвищення точності управління ресурсами та швидкості реагування на відхилення
Цифрові канали збуту	Розширення можливостей продажу продукції, скорочення посередницьких ланок	Посилення ринкових позицій, доступ до нових клієнтів і партнерів
Штучний інтелект і прогнозна аналітика	Автоматизація прогнозування, підтримка управлінських рішень, моделювання ризиків	Формування стратегічних переваг і підвищення інноваційної спроможності підприємства

* Джерело: сформовано автором на основі узагальнення наукових підходів та результатів проведеного дослідження.

Висновки та перспективи подальших розвідок. у результаті проведеного дослідження проаналізовано сучасний стан та узагальнено основні тенденції інноваційного розвитку аграрного підприємництва України в умовах цифровізації економіки. Встановлено, що у 2019-2025 рр. аграрне підприємництво функціонувало в умовах суттєвих структурних, технологічних та організаційних змін, пов'язаних із трансформацією виробничих процесів, зростанням ролі цифрових технологій та необхідністю підвищення ефективності управління аграрними підприємствами.

Виявлено, що кількість суб'єктів господарювання у сільському господарстві скоротилася з 88,1 тис. од. у 2019 р. до 70,5 тис. од. у 2025 р., що свідчить про посилення концентраційних процесів та оптимізацію підприємницької структури галузі. Водночас частка фермерських господарств у структурі суб'єктів аграрного підприємництва зросла з 37,7 % до 41,3 %, що підтверджує збереження їх ролі як гнучкої форми організації аграрного бізнесу в умовах економічних і технологічних змін.

Доведено, що на тлі скорочення кількості суб'єктів аграрного підприємництва відбувалося зростання результативності їх діяльності. Обсяг реалізації продукції аграрними підприємствами збільшився з 560,4 млрд грн у 2019 р. до 1040,0 млрд грн у 2025 р., а продуктивність праці – з 690 до 1100 тис. грн на одного працівника. Це свідчить про поступове підвищення ефективності функціонування аграрного сектору та посилення ролі технологічних чинників у забезпеченні його розвитку.

Установлено позитивну динаміку впровадження цифрових технологій в аграрному секторі України. Частка підприємств, що використовують окремі цифрові рішення, зросла з 18 % у 2019 р. до 52 % у 2025 р. Найбільш поширеними цифровими інструментами стали GPS-моніторинг

техніки та земельних ресурсів, ERP/CRM-системи, цифрові канали збуту та технології точного землеробства. Водночас застосування штучного інтелекту, прогнозової аналітики, IoT-рішень і Big Data залишається менш поширеним, що свідчить про збереження технологічних, фінансових і кадрових обмежень цифрової трансформації.

Обґрунтовано, що цифрові інновації мають безпосередній вплив на ефективність і конкурентоспроможність аграрних підприємств. Їх використання сприяє оптимізації виробничих, управлінських, логістичних і збутових процесів, зниженню витрат, підвищенню продуктивності праці, покращенню управління ресурсами та посиленню ринкових позицій підприємств. Отже, цифровізація виступає не лише технологічним процесом, а й стратегічним чинником інноваційного розвитку аграрного підприємництва України.

Перспективи подальших наукових досліджень доцільно пов'язати з поглибленням методичних підходів до оцінювання цифрової зрілості аграрних підприємств, дослідженням впливу окремих цифрових технологій на фінансово-економічні результати їх діяльності, а також розробленням практичних механізмів прискорення цифрової трансформації малих і середніх суб'єктів аграрного підприємництва.

Список використаних джерел

1. Бечко П.К., Колотуха С.М., Лиса Н.В., Пономаренко О.В., Трушевський О.О. Оцінка ринку сільськогосподарського страхування в Україні. *Успіхи і досягнення у науці: журнал*. 2024. № 8(8) 2024. С. 671-685. DOI: [10.52058/3041-1254-2024-8\(8\)-671-684](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-8(8)-671-684)
2. Клименко В. О. Тенденції розвитку аграрного страхування в Україні. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва* / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2023. Випуск 103, Ч. 2 : Економічні науки, С. 140–153. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8240-2023-103-2-140-153>
3. Кулиняк І.Я., Копець Г.Р., Горбенко Т.М. Цифровий інструментарій антикризового менеджменту підприємств. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 35. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-16>.
4. Легомінова С., Голобородько А. Інтегрування штучного інтелекту до бізнес-процесів підприємства як ефективного інструменту його розвитку. *Економічний форум*. 2022. 12 (4). С. 99-107. <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2022-4-12>.
5. Прокопчук О.Т. Особливості цифровізації страхового бізнесу в Україні. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва* / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2023. Випуск 103, Ч. 2 : Економічні науки, С. 6-16. DOI: [10.32782/2415-8240-2023-103-2-6-16](https://doi.org/10.32782/2415-8240-2023-103-2-6-16).
6. Прокопчук О. Т., Соколюк С. Ю. Роль агротрейдингу у формуванні сучасної моделі торговельної діяльності України. *Збірник наукових праць Уманського національного університету*. 2025. Випуск 107, Частина 2: Економічні науки. С. 216-227. DOI: [10.32782/2415-8240-2025-107-2-216-227](https://doi.org/10.32782/2415-8240-2025-107-2-216-227).
7. Прокопчук О., Соколюк С., Коротеєв М., Бондаренко Н. Соціальна робота і фінансове забезпечення: сучасні виклики для місцевого самоврядування. *Електронне наукове фахове видання «Адаптивне управління: теорія і практика»*. Серія Економіка. 2025. 21(42). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0654-21\(42\)-11](https://doi.org/10.33296/2707-0654-21(42)-11).
8. Прокопчук О. Т. Інноваційна трансформація фінансового сектору України в умовах цифровізації економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2026. № 7. С. 9-14. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2026.7.9>.
9. Синенко І.М. Шляхи підвищення фінансової спроможності аграрних підприємств в умовах переходу до цифрової економіки. *Успіхи і досягнення у науці*. 2025. № 11 (21). С. 1389-1398. DOI: [10.52058/3041-1254-2025-11\(21\)-1389-1397](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-11(21)-1389-1397).
10. Тітов Д. В., Олексієнко В. В. Фінансове забезпечення аграрного сектору України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 63. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4177/4108>. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-125>.

References

1. Bechko P. K., Kolotukha S. M., Lysa N. V., Ponomarenko O. V., Trushevskiy O. O. Assessment of the agricultural insurance market in Ukraine. *Uspekhy i dosiahnennia u nautsi: zhurnal*. 2024. 8(8), 671–685. DOI: 10.52058/3041-1254-2024-8(8)-671-684.
2. Klymenko V. O. Trends in the development of agricultural insurance in Ukraine. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho natsionalnoho universytetu sadivnytstva*. Uman: Publisher “Sochinskyi M. M.”, 2023. 103, Part 2: Economic Sciences. 140–153. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8240-2023-103-2-140-153>.
3. Kulyniak I. Ya., Kopets H. R., Horbenko T. M. Digital tools of anti-crisis management of enterprises. *Ekonomika ta suspilstvo*. 2022. 35. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-16>.
4. Lehominova S., Holoborodko A. Integration of artificial intelligence into business processes of an enterprise as an effective tool for its development. *Ekonomichnyi forum*. 2022. 12(4), 99–107. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2022-4-12>.
5. Prokopchuk O. T. Features of digitalisation of the insurance business in Ukraine. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho natsionalnoho universytetu sadivnytstva*. Uman: Publisher “Sochinskyi M. M.”, 2023. 103, Part 2: Economic Sciences, 6–16. DOI: 10.32782/2415-8240-2023-103-2-6-16.
6. Prokopchuk O. T., Sokoliuk S. Yu. The role of agrotrading in the formation of a modern model of Ukraine’s trade activity. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho natsionalnoho universytetu*. 2025. 107, Part 2: Economic Sciences, 216–227. DOI: 10.32782/2415-8240-2025-107-2-216-227.
7. Prokopchuk O., Sokoliuk S., Korotiev M., Bondarenko N. Social work and financial support: modern challenges for local self-government. *Adaptive Management: Theory and Practice. Series Economics*. 2025. 21(42). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0654-21\(42\)-11](https://doi.org/10.33296/2707-0654-21(42)-11).
8. Prokopchuk O. T. Innovative transformation of Ukraine’s financial sector in the context of economic digitalisation. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2026. 7, 9–14. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2026.7.9>.
9. Synenko I. M. Ways to improve the financial capacity of agricultural enterprises in the transition to the digital economy. *Uspekhy i dosiahnennia u nautsi*. 2025. 11(21), 1389–1398. DOI: 10.52058/3041-1254-2025-11(21)-1389-1397.
10. Titov D. V., Oleksienko V. V. Financial support of the agricultural sector of Ukraine under martial law. *Ekonomika ta suspilstvo*. 2024. 63. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4177/4108>. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-125>.

Driha Andrii

PhD candidate,

Department of Entrepreneurial and Social Technologies, Uman National University,

Uman, Ukraine

CURRENT STATUS AND TRENDS IN THE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL ENTREPRENEURSHIP IN THE CONTEXT OF THE DIGITALIZATION OF THE ECONOMY

Introduction. The current development of agricultural entrepreneurship in Ukraine is taking place against the backdrop of the economy’s digitalization, which necessitates a rethinking of traditional approaches to organizing production, managing resources, marketing products, and ensuring the competitiveness of enterprises. It has been established that digital technologies are gradually becoming one of the key drivers of innovative development in the agricultural sector, as they contribute to increased productivity, cost optimization, improved management decisions, and strengthened market positions for agricultural enterprises. At the same time, the main challenges remain the uneven pace of digital development, financial and human resource constraints, the insufficient level of digital maturity among small and medium-sized producers, and the fragmented implementation of digital solutions.

Purpose. The purpose of this article is to examine the current state and trends in the innovative development of agribusiness in Ukraine amid the digitalization of the economy and to determine the impact of digital technologies on the efficiency and competitiveness of agricultural enterprises.

Results. This study analyzes structural changes in Ukraine’s agricultural sector from 2019 to 2025. A decline in the number of agricultural businesses was observed, from 88,100 in 2019 to 70,500 in 2025, indicating an intensification of consolidation processes and the optimization of the sector’s business structure. At the same time, the share of family farms increased from 37.7% to 41.3%, confirming that they continue to play a role as a flexible form of agricultural business organization. It has been established that, against the backdrop of structural

changes, the performance of agricultural enterprises has improved: product sales increased from 560.4 billion UAH in 2019 to 1,040.0 billion UAH in 2025, and labor productivity rose from 690 to 1,100 thousand UAH per employee. A positive trend in the adoption of digital technologies has been identified: the share of enterprises using specific digital solutions rose from 18% in 2019 to 52% in 2025. The most widely used digital tools are GPS monitoring of equipment and land resources, ERP/CRM systems, digital sales channels, and precision farming technologies.

Originality. The scientific novelty of this study lies in its synthesis of the current state and trends in the innovative development of Ukraine's agribusiness in the context of economic digitalization, based on a combination of structural, performance, and technological indicators. The study substantiates the interconnection between the digitalization of the agricultural sector, improvements in enterprise performance, and the development of their competitive advantages. Unlike approaches that view digitalization primarily as a technological process, this article defines it as a comprehensive factor in innovative development that encompasses the production, management, logistics, and marketing processes of agricultural enterprises.

Conclusion. It has been established that the current state of agricultural entrepreneurship in Ukraine, in the context of the economy's digitalization, is transitional in nature. On the one hand, the agricultural sector retains significant economic importance and demonstrates growing operational efficiency among enterprises. On the other hand, the uneven adoption of digital technologies, financial and human resource constraints, as well as differences in the level of digital maturity among agricultural enterprises, are hindering the sector's full-scale innovative development. It has been demonstrated that digital innovations positively impact the efficiency and competitiveness of agricultural enterprises by optimizing production, management, logistics, and marketing processes; reducing costs; increasing labor productivity; improving resource management; and strengthening market positions. Future research should focus on refining methodological approaches to assessing the digital maturity of agricultural enterprises, studying the impact of specific digital technologies on the financial and economic outcomes of their operations, and developing practical mechanisms to accelerate the digital transformation of small and medium-sized agricultural enterprises.

Keywords: agricultural entrepreneurship; innovative development; development trends; digitalization of the economy; digital technologies; agricultural sector; innovative business solutions; competitiveness.

Одержано редакцією: 14.03.2026
Прийнято до публікації: 11.04.2026